

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

KAATSBEEK ZUID (SG_R3_DEM_14)

BILZEN, GENK

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Kaatsbeek zuid” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,..)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Bilzen, Genk

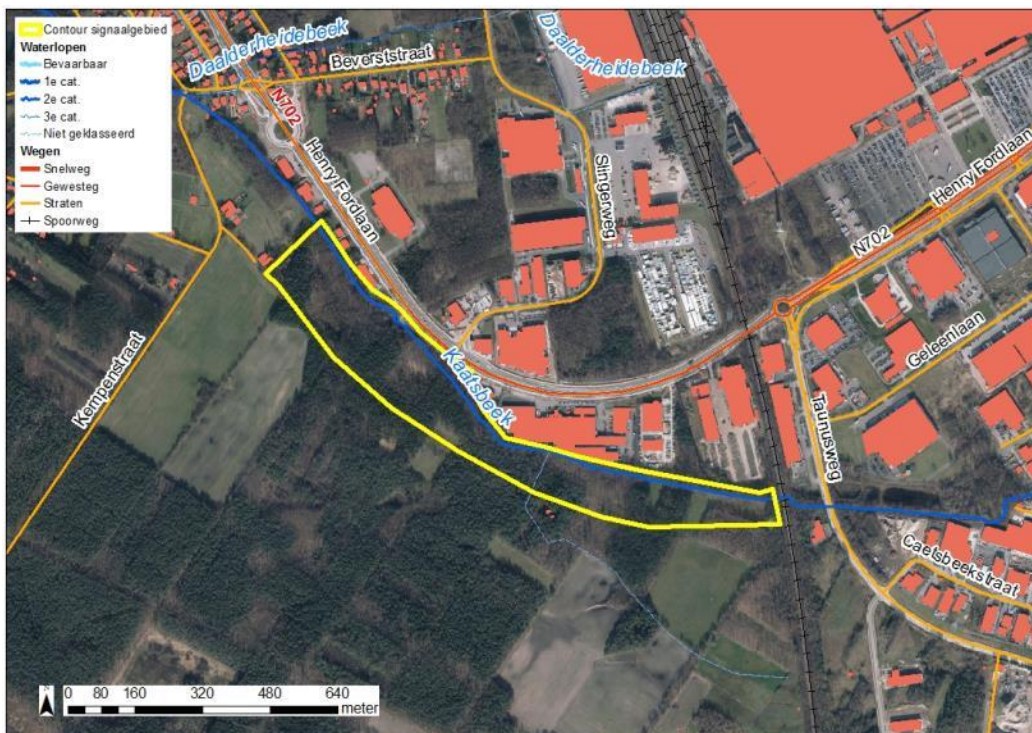
Provincie(s): Limburg

Ligging: Het signaalgebied ligt ten zuiden van de Henry Fordlaan, langsheen de Kaatsbeek. De Kaatsbeek vormt hier de grens tussen Genk en Bilzen.

Bekken: Demerbekken

Betrokken waterlopen: Kaatsbeek (2e cat)

Oppervlakte: 18,43 ha

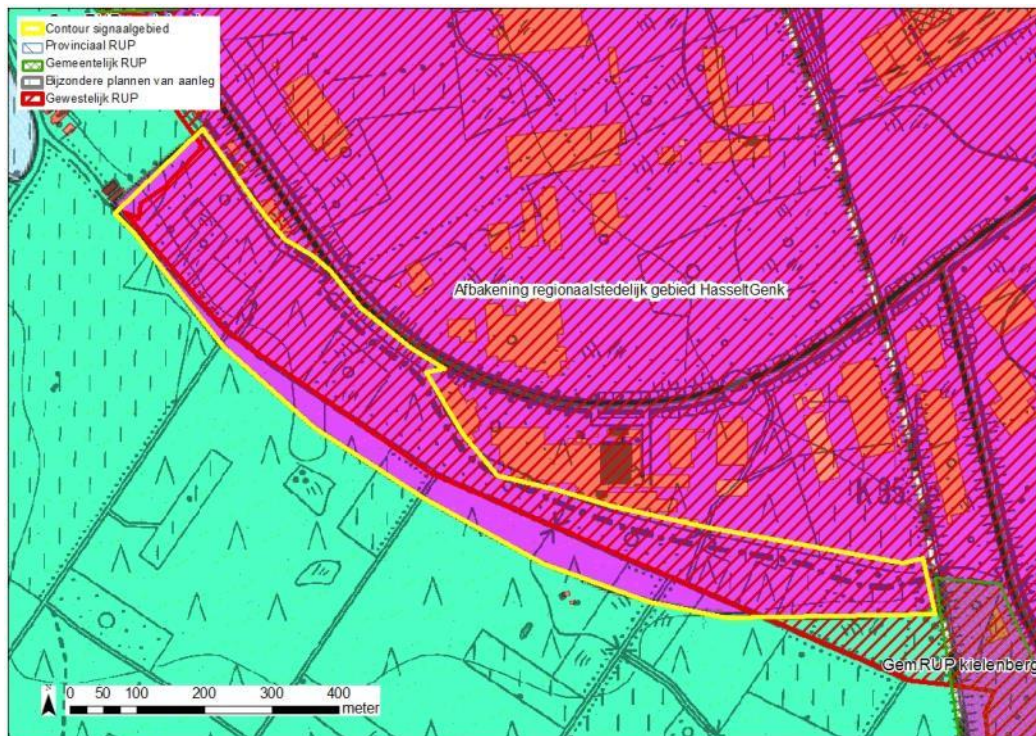
Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

Volgens het gewestplan is de bestemming industriegebied. Het signaalgebied ligt deels binnen de contour van het GRUP "Afbakening Regionaalstedelijk Gebied Hasselt-Genk", er wordt geen herbestemming voor het gebied voorzien in dit RUP.

Globale beschrijving:

De huidige invulling is bos, ruigte en de diep uitgegraven bedding van de Kaatsbeek.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 03/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering van het Demerbekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Het betreft een aaneengesloten onbebouwde strook industriegebied langs de Henry Fordlaan in effectief overstromingsgevoelig gebied langs de Kaatsbeek. Aanduiding als signaalgebied is relevant om bijkomende wateroverlast te voorkomen.

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken. De afbakening is ruim genomen en bevat naar het oosten toe ook het achterliggend industriegebied achter de bedrijven tot aan de spoorweg. Slechts een deel van het afgebakende gebied is overstromingsgevoelig. Het oostelijk deel is niet overstromingsgevoelig maar de Kaatsbeek stroomt hier wel door en het gebied heeft dus zijn functie als natte natuurverbinding. Bovendien werd in het kader van het ENA beslist om het gehele gebied te herbestemmen (concrete grenzen GRUP liggen nog niet vast).

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

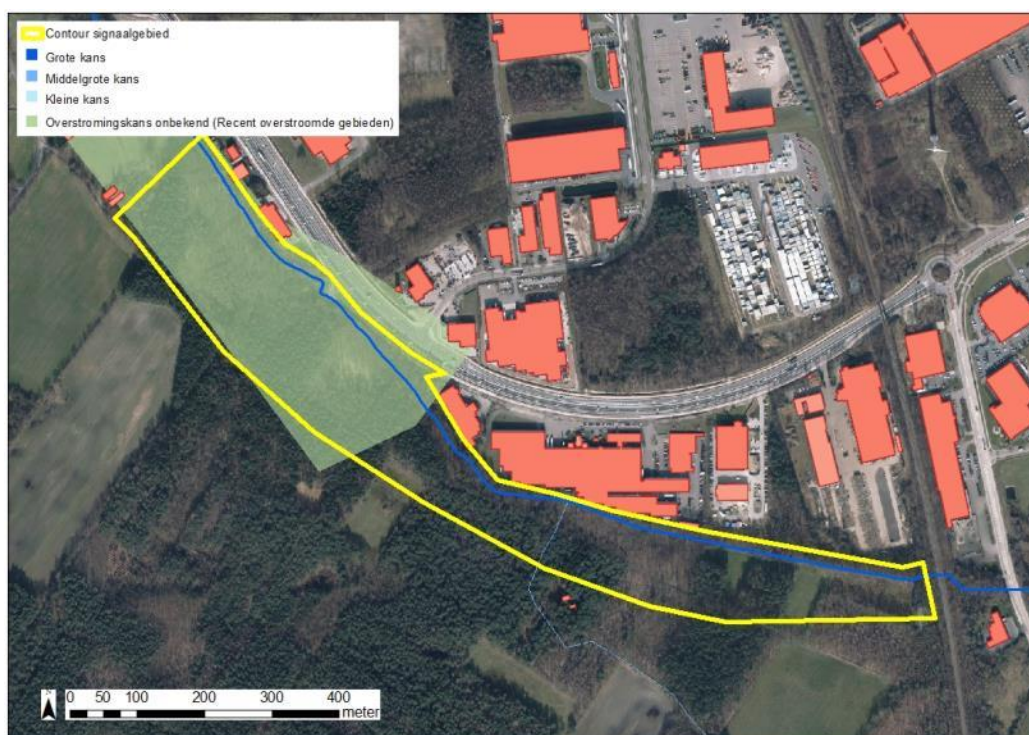
overstromingsgevaarkaarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkaarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen(terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven . De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

Er zijn geen overstromingsgevaarkaarten beschikbaar voor de bovenloop van de Kaatsbeek. Wel is een deel van het afgebakende signaalgebied aangeduid als Recent Overstroomd Gebied (ROG)². De kaart geeft de huidige situatie weer en houdt geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

Figuur: De groene contour geeft de recente overstroomde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW^[3] en

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

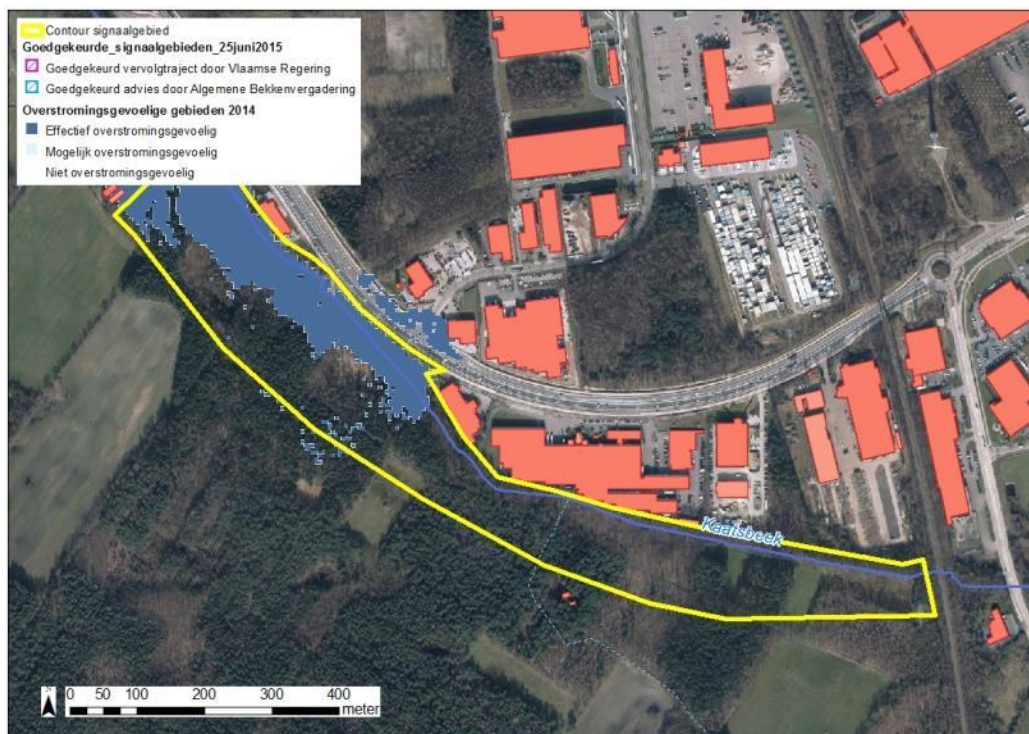
^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

Niet beschikbaar voor dit signaalgebied.

3.2 Bespreking watersysteem

De Kaatsbeek overtopt in een deel van het afgebakende gebied bij hevige regenval zowel langs linker- als rechteroever. Het gebied stroomafwaarts het overstort en de monding van de RWA (regenwaterafvoer) op de Kaatsbeek is aangeduid als effectief overstromingsgevoelig gebied. Een groot deel van het regenwater dat op de nabijgelegen industriegebieden neervalt, komt op dit punt terecht in de Kaatsbeek. Dit gebied stond bij het hoog water van november 2010 ook onder water.

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

De Kaatsbeek overtopt in dit gebied frequent. Belangrijke oorzaak is de afwatering van een groot deel verharde oppervlakte (industriegebied) naar de Kaatsbeek. Verder stroomafwaarts langsheen de Kaatsbeek zijn verschillende gebieden overstromingsgevoelig. Vanuit het waterbeleid is het aangewezen om het waterbergend vermogen van dit afgebakend gebied te behouden.

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

In het kader van het Economisch Netwerk Albertkanaal zijn voor deze zone reeds ruimtelijke afspraken gemaakt voor herbestemming (door middel van een gewestelijk RUP) van het industriegebied naar een open ruimte functie (natuurgebied) zoals aangeduid in het conceptplan voor ENA dat goedgekeurd werd door de Vlaamse Regering op 17-07-2015.

4.3 Lopende initiatieven:

Zie hierboven

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

Op 10/08/2015 ging een overleg door in Bilzen omtrent dit signaalgebied. Aanwezig waren:

Jeroen Jansen (VMM - Bekkenssecretariaat Demerbekken),

Nick Van Hemel (Ruimte Vlaanderen),

Viviane Claes (Ruimte Vlaanderen),

Karin Gijsen (Ruimte Vlaanderen),

Wim Verhaegen (VMM),

Steven Beyen (provincie Limburg),

Filip Konings (stad Bilzen),

Goele Cops (stad Bilzen),

Wim Vanhoof (stad Genk),

Rik Libot (stad Genk)

Tijdens het overleg werd de koppeling met het lopend proces en de opmaak van een gewestelijk RUP aangehaald. Er was eensgezindheid over de scenariokeuze van dit gebied en het gewestelijk RUP als in te zetten instrument.

Op 03/11/2015 heeft het college van burgemeester en schepenen van Bilzen zijn goedkeuring gehecht aan de ontwerp-startbeslissing.

Op 15/12/2015 heeft het college van burgemeester en schepenen van Genk zijn goedkeuring gehecht aan de ontwerp-startbeslissing.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied.

- De bestemming van het overstromingsgevoelige gebied (industriezone) is niet compatibel met het waterbergend vermogen en de overstromingsgevoeligheid. Herbestemming is bijgevolg aangewezen.

B: maatregelen met behoud van bestemming

- Niet van toepassing

A: watertoets

- Niet van toepassing

Instrument:

Voor herbestemming van dit gebied dient een RUP te worden opgemaakt.

Initiatiefnemer:

Vlaams Gewest. In het kader van het Economisch Netwerk Albertkanaal zijn voor deze zone reeds ruimtelijke afspraken gemaakt voor herbestemming door middel van een gewestelijk RUP van het industriegebied naar een open ruimte functie (natuurgebied) zoals aangeduid in het conceptplan voor ENA dat goedgekeurd werd door de Vlaamse Regering op 17-07-2015.

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

De afbakening bevat industriegebied dat momenteel grotendeels bebost is. Doorheen dit gebied stroomt de Kaatsbeek. Een deel van het afgebakende gebied is effectief overstromingsgevoelig en is overstroomd in november 2010. Het oostelijk deel is niet overstromingsgevoelig maar de Kaatsbeek stroomt hier wel door en het gebied heeft dus zijn functie als natte natuurverbinding.

Herbestemming van het overstromingsgevoelig maar niet-ingevuld industriegebied is voor dit afgebakend gebied nodig om problemen van wateroverlast te voorkomen en stroomafwaarts wateroverlast te beperken. Deze herbestemming wordt meegenomen in het recent opgestarte gewestelijke planningsproces "Genk Zuid-West/Termien en Kaatsbeek N702".

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.